

Prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun.Chișinău (jud. Gh.Plămădeală)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, A.Nogai, Vl. Brașoveanu)

DECIZIE

28 decembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței

Judecători:

Tatiana Vieru

Valentina Clevadi

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic

Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”, prin intermediul avocatului Nicolae Leșan împotriva deciziei din 14 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău,

adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” împotriva Guvernului Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor al Republicii Moldova, Întreprinderea de Stat „Administrația de Stat a Drumurilor”, Agenția Relații Funciare și Cadastru a Republicii Moldova, Societatea cu Răspundere Limitată “Bursa de Imobil IVC” și „Halk Support LP” cu privire la recunoașterea ca fiind ilegal refuzul Guvernului Republicii Moldova privind anularea actelor administrative și anume declararea nulă a Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.661 din 05 septembrie 2012 și partea din anexa nr.6 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.351 din 23 martie 2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile” și încasarea cheltuielilor judecată,

c o n s t a t ă:

La data de 29 noiembrie 2011, SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Guvernului Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor al Republicii Moldova, ÎS “Administrația de Stat a Drumurilor”, Agenția Relații Funciare și Cadastru a Republicii Moldova, SRL “Bursa de Imobil IVC” și „Halk Support LP” solicitând recunoașterea ca fiind ilegal refuzul Guvernului Republicii Moldova de a anula actele administrative - Hotărârea de Guvern nr.661 din 05 septembrie 2012 și partea din anexa nr.6 la Hotărârea de Guvern nr.351 din 23 martie 2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunurile imobile” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005 nr.129-131, art.1072), numărul de ordine 26, cu anularea acestora,

ca fiind acte administrative emise contrar prevederilor legii și care încalcă grav dreptul de proprietate asupra bunului imobil amplasat în mun. Chișinău, str. Bucuriei, nr. 12 „A”, nivelul III, ce constituie 1114,8 m.p. și 13,33% din blocul administrativ, încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că a depus cerere de chemare în judecată împotriva Oficiului Cadastral Teritorial Chișinău, ÎS „Cadastru”, intervenient accesoriu ÎS “Administrația de Stat a Drumurilor” prin care a contestat decizia Oficiului Cadastral Teritorial Chișinău privind înregistrarea dreptului de proprietate după Republica Moldova și a dreptului de gestiune economică după ÎS „Administrația de Stat a Drumurilor” asupra bunului imobil amplasat în mun. Chișinău, str. Bucuriei, nr. 12 „A”, cu număr cadastral 0100518.141.02.002 cu suprafața de 1114,8 m.p. precum și radierea acestuia din Registrul bunurilor imobile.

Susține că, bunul imobil amplasat pe str. Bucuriei, nr. 12 „A” constituie proprietatea sa, conform Adeverinței de Privatizare nr. 19/03 din 12 martie 2001, Actul de estimare din 01 aprilie 1995, Statutul SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” nr.105-441 din 08 iunie 1999, decizia din 19 iulie 1998 a Judecătorei Economice și hotărârea din 14 iunie 2005 a Curții de Apel Chișinău din 14 iunie 2005, menținută prin decizia nr. 2re-336/05 din 22 septembrie 2005 a Curții Supreme de Justiție, precum și hotărârea nr.2e-10127/10 din 30 iulie 2010 a Judecătorei Economice de Circumscripție.

Declară că, unele acte din cele menționate au fost prezentate organului cadastral pentru înscrierea dreptului primar de proprietate, cu excepția hotărârii din 14 iunie 2015 a Curții de Apel Chișinău prin care a fost anulat contractul de vânzare-cumpărare a imobilului amplasat în mun. Chișinău, str. Bucuriei, nr. 12A, încheiat la data de 03 iulie 2002 între SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” și SRL „Bursa de Imobil IVC” cu aducerea părților la poziția inițială, respectiv imobilul revenind la SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”.

Afirmă că, prin hotărârea din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău a fost dispusă anularea deciziei Oficiului Cadastral Teritorial Chișinău privind înregistrarea dreptului de proprietate după Republica Moldova și a dreptului de gestiune economică după ÎS „Administrația de Stat a Drumurilor” asupra bunului imobil amplasat în mun. Chișinău str. Bucuriei, nr.12 „A”, cu număr cadastral 0100518.141.02.002 cu suprafața de 1114,8 m.p., ca fiind emisă contrar prevederilor legii, a fost obligat Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău să radieze înscrierea dreptului de proprietate după Republica Moldova și a dreptului de gestiune economică după ÎS „Administrația de Stat a Drumurilor” asupra bunului imobil menționat ce formează etajul 3 din imobil. Hotărârea în cauză a fost menținută prin decizia nr.3-3807/10 din 06 iulie 2011 a Curții Supreme de Justiție.

Menționează că, la data de 07 septembrie 2012 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 186-189 a fost publicată Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.661 din 05 septembrie 2012 privind modificarea anexei nr.6 la Hotărârea de Guvern nr.351 din 23 martie 2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile”, în care este indicat faptul că bunul imobil ce constituie 1114,8 m și 13,33% din blocul administrativ, nivelul III, amplasat în mun. Chișinău, str. Bucuriei, nr. 12 „A”, reprezintă bunul imobil proprietate a statului, gestionat de Ministerul

Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor al Republicii Moldova.

Indică că, Hotărârea de Guvern nr.661 din 05 septembrie 2012 și anexa nr.6 la Hotărârea de Guvern nr.351 din 23 martie 2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile”, număr de ordine 26, sunt acte administrative care încalcă grav dreptul său de proprietate asupra bunului imobil amplasat în mun. Chișinău, str. Bucuriei, nr. 12 „A”, nivelul III, ce constituie 1114,8 m.p. și 13,33% din blocul administrativ.

Remarcă că, până în prezent nu a primit răspuns la cererea din 04 octombrie 2012, adresată Guvernului Republicii Moldova, prin care a solicitat anularea Hotărârii de Guvern nr.661 din 05 septembrie 2012 și partea din anexa nr.6 la Hotărârea de Guvern nr.351 din 23 martie 2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile”, ca fiind acte administrative care încalcă grav dreptul său de proprietate asupra bunului imobil amplasat în mun. Chișinău, str. Bucuriei, nr.12 „A”, nivelul III, ce constituie 1114,8 m și 13,33% din blocul administrativ.

Relevă că, în pricina civilă în cadrul căreia au fost adoptate hotărârea din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău și decizia din 06 iulie 2011 a Curții Supreme de Justiție, a fost atras în proces ÎS „Administrația de Stat a Drumurilor”, care pretinde la dreptul de gestiune economică asupra bunului imobil conform actelor administrative contestate. Actele în cauză au fost contestate și de către Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor al Republicii Moldova, care pretinde că este autoritatea publică ce administrează acest bun imobil.

Precizează că, statul prin intermediul autorităților sale a beneficiat de toate modalitățile și instrumentele legale pentru a-și apăra poziția procesuală, iar instanțele judecătorești au constatat că aceste bunuri constituie proprietatea SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” și parte a capitalului statutar a acesteia. În opinia sa, actele administrative prin care acest bun este înscris ca proprietatea și în gestiunea altor persoane constituie acte administrative care încalcă dreptul de proprietate al SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”, cauzând prejudicii considerabile societății.

Menționează că, în hotărârea din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău s-a indicat că conform Scrisorii emise de Camera Înregistrării de Stat nr.83 din 25 februarie 2010, hotărârea din 13 iulie 1998 a Judecătoriei Economice și Procesul-verbal nr.4 al Adunării Generale a acționarilor ai SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” din 17 aprilie 1999 au fost executate, bunul imobil în prezent identificat prin numărul cadastral 0100518.141.02.002 cu suprafața de 1114,8 m.p., ce formează etajul III din blocul administrativ plasat în mun. Chișinău, str. Bucuriei, nr. 12 „A”, a revenit la SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” și constituie proprietatea acesteia, ca parte a capitalului social.

Relatează că, în istoricul eliberat la data de 25 februarie 2010, sub nr. 83, de Camera Înregistrării de Stat, se conțin toate modificările care au fost efectuate în actele de constituire ale SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” precum și modificările efectuate în capitalul social al întreprinderii. Conform acestui istoric rezultă că bunul imobil, cu numărul cadastral 0100518.141.02.002, asupra căruia statul se pretinde a fi proprietar prin actele administrative contestate, le aparține cu drept de proprietate, conform actelor de constituire a societății și hotărârile

judecătorești definitive și irevocabile ale instanțelor de judecată.

Susține că, acțiunile Guvernului Republicii Moldova sunt o imixtiune a statului în afacerile private și o violare gravă a dreptului de proprietate al său, în contradicție cu prevederile constituționale și legale interne și internaționale, la care Republica Moldova este parte.

Prin încheierea din 03 aprilie 2015 a Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău s-a aplicat măsura de asigurare –sechestrul prin interzicerea vânzării și grevării etajului III, din blocul administrativ, amplasat pe str. Bucuriei, nr.12 „A”, mun.Chișinău, număr cadastral 0100518.141.02.002, până la definitivarea hotărârii judecătorești.

Prin încheierea protocolară din 02 septembrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău a fost atras în calitate de intervenient accesoriu SRL „Bursa de Imobil IVC”.

Prin încheierea protocolară din 23 octombrie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău a fost atras în calitate de intervenient accesoriu „Halk Support LP”.

Prin hotărârea din 30 iunie 2015 a Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău s-a respins ca fiind tardivă cererea de chemare în judecată depusă de SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” împotriva Guvernului Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor al Republicii Moldova, ÎS “Administrația de Stat a Drumurilor”, Agenția Relații Funciare și Cadastru a Republicii Moldova, SRL “Bursa de Imobil IVC” și „Halk Support LP” privind recunoașterea ca fiind ilegal refuzul Guvernului Republicii Moldova de anulare a actelor administrative și anume declararea nulă a Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.661 din 05 septembrie 2012 în partea din anexa nr.6 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.351 din 23 martie 2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005 nr.129-131, art.1072, numărul de ordine 26) și încasarea cheltuielilor judecată; s-a anulat încheierea din 03 aprilie 2015 a Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău prin care s-a aplicat măsura de asigurare –sechestrul prin interzicerea vânzării și grevării etajului III, din blocul administrativ, amplasat pe str. Bucuriei, nr.12 „A”, mun.Chișinău, număr cadastral 0100518.141.02.002.

La data de 28 martie 2016, reprezentantul SRL „Bursa de Imobil IVC” a solicitat prin cerere atragerea în calitate de intervenient accesoriu de partea reclamantului a SRL „Dioptica”.

Prin încheierea din 19 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea SRL „Bursa de Imobil IVC” privind atragerea în calitate de intervenient accesoriu de partea reclamantului a SRL „Dioptica”.

Prin decizia din 14 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” și s-a menținut hotărârea din 30 iunie 2015 a Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău.

La data de 12 septembrie 2016, SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”, prin intermediul avocatului Nicolae Leșan, a declarat recurs împotriva deciziei din 14 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii din 30 iunie 2015 a Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău, cu emiterea unei noi decizii de admitere a cererii de chemare în judecată depusă de SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” împotriva Guvernului Republicii Moldova, intervenienți

accesorii Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor al Republicii Moldova, ÎS “Administrația de Stat a Drumurilor”, Agenția Relații Funciare și Cadastru a Republicii Moldova, SRL “Bursa de Imobil IVC” și „Halk Support LP” privind recunoașterea ca fiind ilegal refuzul Guvernului Republicii Moldova de anulare a actelor administrative și anume declararea nulă a Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.661 din 05 septembrie 2012 în partea din anexa nr.6 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.351 din 23 martie 2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005 nr.129-131, art.1072, numărul de ordine 26).

În susținerea recursului s-a invocat că instanța de apel a aplicat o altă lege decât cea care urma a fi aplicată și a interpretat eronat legea.

Opinează că, instanțele ierarhic inferioare au neglijat faptul stabilit cu certitudine în cadrul dezbaterilor judiciare prin probe materiale, explicațiile de rigoare a tuturor părților antrenate la examinarea cauzei și lipsa de probe contrare, precum că Hotărârea de Guvern nr. 661 din 05 septembrie 2012 și partea din anexa nr. 6 la Hotărârea de Guvern nr. 351 din 23 martie 2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile” au un caracter ilegal, deoarece reglementează aprobarea bunurilor proprietate publică a statului inclusiv clădirea administrativă - etajul III amplasată în mun. Chișinău, str. Bucuriei, nr. 12 „A”, pe când „de jure” clădirea administrativă, inclusiv etajul III, este deținut cu drept de proprietate de SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” în temeiul documentelor și a actelor de dispoziție emise de instanțele naționale.

Consideră că, concluziile primei instanțe sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii, fapt ce, în opinia sa, constituie temei de casare a deciziei instanței de apel, motivând că actele administrative supuse contestării sunt contrare unor acte de dispoziție definitive și irevocabile, iar ca repercusiune acestea pot fi catalogate ca fiind ilegale și prejudiciabile pentru întreprindere.

Declară că, în cadrul examinării pricinii civile la acțiunea SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” împotriva Oficiului Cadastral Teritorial Chișinău, ÎS „Cadastru”, intervenient accesoriu ÎS “Administrația de Stat a Drumurilor” privind anularea deciziei, finalizată prin hotărârea din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin decizia nr. 3-3807/10 din 06 iulie 2011 a Curții Supreme de Justiție, s-a constatat faptul că bunul imobil în litigiu constituie proprietatea SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” și că prin acțiunile Oficiului Cadastral Teritorial Chișinău de operare a înscrierii dreptului de proprietate după Republica Moldova și a dreptului de gestiune economică după ÎS „Administrația de Stat a Drumurilor” în Registrul bunurilor imobile, a fost încălcat dreptul de proprietate a SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” asupra acestui bun, astfel încât, aceste înscrieri sunt ilegale și abuzive. Concomitent, a specificat că a fost atras și a participat în proces ÎS „Administrația de Stat a Drumurilor”, care conform actelor administrative contestate, pretinde la dreptul de gestiune economică asupra acestui bun imobil, actele în cauză fiind contestate și de către Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor al Republicii Moldova care se pretinde autoritate publică care administrează acest bun imobil.

Invocă că, prin decizia instanței ierarhic inferioare contestată s-a permis încălcarea dreptului la protecția proprietății a SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”, garantate de art. 1 al Protocolului nr. 1 la CEDO. Iar, în contextul circumstanțelor și actelor pricinii, prevederilor CEDO și jurisprudenței în domeniu a CEDO, indică că a avut un “bun” în sensul art. 1 Protocolul nr.1 și anume bunul imobil - etajul III din clădirea administrativă din str. Bucuriei, nr.12 “A”.

Menționează că, acțiunea în contestarea actelor administrative cu caracter normativ este imprescriptibilă, iar actele cu caracter individual pot fi contestate în termen de 30 de zile de la data îndeplinirii procedurii prealabile administrative, conform art. 17 al Legii contenciosului administrativ, dacă legea nu prevede altfel. Actele administrative cu caracter individual pot fi contestate în termen stabilit de lege, iar actele administrative cu caracter normativ considerate ilegale, pot fi atacate oricând, atâta timp cât produce efecte juridice.

În acest sens specifică că, Hotărârea de Guvern nr. 351 din 23 martie 2005 are caracter normativ, Hotărârea de Guvern nr.661 din 05 septembrie 2012 are caracter individual. Astfel, actele administrative cu caracter normativ intră în vigoare la data aducerii la cunoștință, adică la data publicării, pe când actele normative cu caracter individual intră în vigoare la data la care au fost aduse la cunoștința celor interesate.

Referitor la ilegalitatea și netemeinicia acțiunii, relevă că instanța de fond și instanța de apel au respins acțiunea ca fiind tardivă, însă, în contextul actului de dispoziție instanța a respins acțiunea ca fiind neîntemeiată prin prisma fondului acțiunii și totalității de probe și circumstanțe invocate pe parcursul examinării litigiului și în același timp acțiunea a fost respinsă ca fiind tardivă, temeiuri de respingere a acțiunii care de fapt, nu pot coexista, dacă se referă la aceeași acțiune și la aceleași capete de cerere, bazată pe aceleași circumstanțe de fapt și de drept, avînd în vedere că existența unuia din respectivele temeiuri de respingere a acțiunii, exclude celălalt temei (se exclud reciproc).

La data de 21 noiembrie 2016, SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”, prin intermediul avocatului Nicolae Leșan, a înregistrat un supliment la recursul declarat împotriva deciziei din 14 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău.

În motivarea recursului suplimentar s-a invocat că instanțele ierarhic inferioare neîntemeiat și fără suport juridic au reținut că acțiunea este prescrisă.

Reiterează că, Hotărârea de Guvern nr. 351 din 23 martie 2005 este un act administrativ cu caracter normativ, deoarece se referă la bunuri ce ar aparține Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor al Republicii Moldova, iar Hotărârea de Guvern nr.661 din 05 septembrie 2012 este un act administrativ cu caracter individual, deoarece se referă doar la bunul imobil din str. Bucuriei, nr.12A, mun.Chișinău. Actele administrative cu caracter normativ intră în vigoare la data aducerii la cunoștință-data publicării, iar cele cu caracter individual - la data aducerii la cunoștință celor interesați.

Susține că, Guvernul Republicii Moldova nu le-a remis careva răspunsuri la cererea prealabilă din 04 octombrie 2012 prin care a solicitat anularea Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.661 din 05 septembrie 2012 și partea din anexa nr. 6 la Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.351 din 23 martie 2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile” ca fiind acte administrative ce le încalcă dreptul

de proprietate asupra bunului imobil amplasat în mun. Chișinău, str. Bucuriei, nr. 12A, nivelul III, ce constituie 1114, 8 m.p. și 13,33% din blocul administrativ.

Consideră că, termenul de contestare a actelor administrative a fost respectat conform rigorilor legii, deoarece cererea prealabilă a fost depusă la data de 04 octombrie 2012 și cererea de chemare în judecată a fost depusă la data de 29 noiembrie 2012.

Remarcă că, prin hotărârea din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău menținută prin decizia din 06 iulie 2011 a Curții Supreme de Justiție, adoptate în cauza civilă la acțiunea SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” împotriva Oficiului Cadastral Teritorial Chișinău, ÎS „Cadastru”, intervenient accesoriu ÎS “Administrația de Stat a Drumurilor” cu privire la contestarea actului administrativ, a fost constatat faptul că bunul imobil în litigiu constituie proprietatea SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” și că prin acțiunile Oficiului Cadastral Teritorial Chișinău de operare a înscrierii dreptului de proprietate după Republica Moldova și a dreptului de gestiune economică după ÎS “Administrația de Stat a Drumurilor” în Registrul bunurilor imobile, a fost încălcat dreptul de proprietate a SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” asupra acestui bun.

Consideră că, prin actul de dispoziție din 14 iunie 2016 a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, atât ca încălcare a securității raporturilor juridice, cât și a încălcării egalității și contradictorialității părților, ca elemente componente ale dreptului la un proces echitabil garantat de art. 6 CEDO. Nu s-a dat apreciere actelor judecătorești definitive și irevocabile, prin prisma prevederilor art. 123 alin.(2) Cod de procedură civilă și argumentelor invocate.

La data de 22 noiembrie 2016, SRL “Bursa de Imobil IVC”, prin intermediul lui Igor Pascal, a depus cerere de alăturare la recursul declarat de SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”, invocând că pretențiile societății coincid cu cele ale SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”, la fel și criticile de fapt și de drept aduse soluției instanței de apel.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 14 iunie 2016, iar SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”, prin intermediul avocatului Nicolae Leșan, a declarat recurs la data de 12 septembrie 2016 și prin cerere de alăturare la recurs SRL “Bursa de Imobil IVC”, prin intermediul lui Igor Pascal, la data de 22 noiembrie 2016.

Materialele pricinii atestă că decizia instanței de apel a fost expeditată părților (f.d.175), însă, date despre recepționarea acesteia lipsesc.

Din textul recursului SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” se distinge că decizia motivată a fost recepționată la data de 15 iulie 2016.

Astfel, instanța de recurs consideră că recursul declarat la data de 12 septembrie 2016 de SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”, prin intermediul avocatului Nicolae Leșan împotriva deciziei din 14 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău, este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 23 decembrie 2016 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”, prin intermediul avocatului Nicolae Leșan și va casa decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii la rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 130 alin. (2), (3), (4) Cod de procedură civilă, nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanța privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu art. 241 alin.(5), (6) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la

respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

În conformitate cu art. 373 alin. (1)-(4) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel contrar circumstanțelor pricinii a concluzionat asupra legalității hotărârii primei instanțe prin care s-a respins ca fiind tardivă cererea de chemare în judecată depusă de SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”.

Colegiul notează că prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 351 din 23 martie 2005 cu privire la aprobarea listei bunurilor imobilelor proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile, s-a hotărât: „1. Se aprobă listele bunurilor imobile, proprietate a statului, aflate în administrarea ministerelor, departamentelor și altor autorități ale administrației publice centrale, conform anexelor nr. 1-22; listele bunurilor imobile care se transmit de la balanța autorităților administrației publice la balanța autorităților administrației publice locale și de la balanța autorităților administrației publice locale la balanța autorităților administrației publice centrale, conform anexelor nr. 23-25. 2. Agenția de Stat Relații Funciare și Cadastru va asigura înregistrarea drepturilor de proprietate asupra bunurilor imobile ale statului.” (Vol.I, f.d.53-58).

Prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 661 din 05 septembrie 2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova 186-189 din 07 septembrie 2012) privind modificarea anexei nr. 6 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 351 din 23 martie 2005, s-a hotărât că poziția 26 din anexa nr. 6 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 351 din 23 martie 2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 129-131, art.1072, cu modificările și completările ulterioare, va avea următorul cuprins: „26. Clădire administrativă, mun.Chișinău, str. Bucuriei, 12a, 1114, 8 (13, 33% din construcție)” (Vol.I, f.d.9).

Conform art. 1 alin. (2) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său recunoscut de lege, de către o autoritate publică printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios

administrativ pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost pricinuită.

Rezultând din prevederile legale enunțate supra, precum și din dispozițiile art. 2 și art.3 ale Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie actul administrativ cu caracter normativ sau individual; contractul administrativ; nesoluționarea în termenul legal al unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

Conform art. 14 al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel. În cazul în care organul emitent are un organ ierarhic superior, cererea prealabilă poate fi adresată, la alegerea petiționarului, fie organului emitent, fie organului ierarhic superior dacă legislația nu prevede altfel. Termenul de 30 de zile specificat la alin.(1) nu se extinde asupra actului administrativ cu caracter normativ.

Astfel, prin cererea prealabilă nr. 2425 din 04 octombrie 2012 adresată Guvernului Republicii Moldova, SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” a solicitat, în vederea protejării și restabilirii drepturilor legitime, anularea Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.661 din 05 septembrie 2012 și partea din anexa nr.6 la Hotărârea de Guvern nr.351 din 23 martie 2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunurile imobile” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005 nr.129-131, art.1072), numărul de ordine 26, cu anularea acestora, ca fiind acte administrative emise contrar prevederilor legii și care încalcă grav dreptul de proprietate asupra bunului imobil amplasat în mun. Chișinău, str. Bucuriei, nr. 12 „A”, nivelul III, ce constituie 1114,8 m.p. și 13,33% din blocul administrativ (Vol.I, f.d.10-12).

Conform art. 16 alin. (1) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Prin cererea de chemare în judecată depusă la data de 29 noiembrie 2011, împotriva Guvernului Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor al Republicii Moldova, ÎS “Administrația de Stat a Drumurilor”, Agenția Relații Funciare și Cadastru a Republicii Moldova, SRL “Bursa de Imobil IVC” și „Halk Support LP”, SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” a solicitat recunoașterea ca fiind ilegal refuzul Guvernului Republicii Moldova de a anula actele administrative - Hotărârea de Guvern nr.661 din 05 septembrie 2012 și partea din anexa nr.6 la Hotărârea de Guvern nr.351 din 23 martie 2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunurile imobile” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005 nr.129-131, art.1072), numărul de ordine 26, cu anularea acestora, ca fiind acte administrative emise contrar prevederilor legii și care încalcă grav dreptul de proprietate asupra bunului imobil amplasat în mun.

Chișinău, str. Bucuriei, nr. 12 „A”, nivelul III, ce constituie 1114,8 m.p. și 13,33% din blocul administrativ (Vol.I, f.d. 4-7).

Concomitent, reclamantul a menționat că nu a primit răspuns la cererea prealabilă adresată Guvernului Republicii Moldova la data de 04 octombrie 2012, fiind lăsată fără examinare.

Prin hotărârea din 30 iunie 2015 a Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău s-a respins ca fiind tardivă cererea de chemare în judecată depusă de SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” împotriva Guvernului Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor al Republicii Moldova, ÎS “Administrația de Stat a Drumurilor”, Agenția Relații Funciare și Cadastru a Republicii Moldova, SRL “Bursa de Imobil IVC” și „Halk Support LP” privind recunoașterea ca fiind ilegal refuzul Guvernului Republicii Moldova de anulare a actelor administrative și anume declararea nulă a Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.661 din 05 septembrie 2012 în partea din anexa nr.6 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.351 din 23 martie 2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005 nr.129-131, art.1072, numărul de ordine 26) și încasarea cheltuielilor judecată; s-a anulat încheierea din 03 aprilie 2015 a Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău prin care s-a aplicat măsura de asigurare –sechestrul prin interzicerea vânzării și grevării etajului III, din blocul administrativ, amplasat pe str. Bucuriei, nr.12 „A”, mun.Chișinău, număr cadastral 0100518.141.02.002 (Vol.II, f.d.11, 21-34).

Prin decizia din 14 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” și s-a menținut hotărârea din 30 iunie 2015 a Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău (Vol.II, f.d.159-164).

Colegiul relevă că din decizia contestată se identifică că instanța de apel verificând legalitatea hotărârii primei instanțe, rezultând din prevederile art. 373 alin.(4) Cod de procedură civilă, s-a limitat la menținerea hotărârii primei instanțe, doar că nu a luat în considerare că instanța de fond a concluzionat în partea motivatoare a hotărârii precum că acțiunea urmează a fi respinsă ca neîntemeiată și tardivă, iar conform dispozitivului acesteia a fost respinsă doar ca fiind tardivă și respectiv nu corectează eroarea admisă de instanța de fond.

În contextul dat, Colegiul menționează obligația instanței de apel de a verifica legalitatea hotărârii în întregul ei, independent de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, în conformitate cu art. 373 alin. (4) Cod de procedură civilă.

Totodată, Colegiul reiterează că norma procedurală enunțată supra obligă instanța de apel de a verifica legalitatea soluției adoptate de prima instanța în raport cu pretențiile înaintate, circumstanțele de fapt și de drept invocate, cât și cele constatate.

În consecință, raportând speța dată la normele de drept precitate, Colegiul decelează că hotărârea instanței de judecată trebuie să fie certă și coerentă, iar între dispozitiv și motivare să nu se admită disconcordanțe. Or, existența disconcordanțelor între dispozitivul hotărârii și partea motivatoare, impune anularea acesteia, din motiv că o astfel de hotărâre este nemotivată.

Mai mult, instanțele ierarhic inferioare în motivarea soluției indică că cererea este neîntemeiată, deoarece conform deciziei nr. 3r-349/1998 din 13 iulie 1998 a Judecătorei Economice, invocate ca probă de SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” ce ar confirma că bunul imobil amplasat în str. Bucuriei, nr.12A, constituie proprietatea societății, a fost dispusă anularea deciziei adunării generale a acționarilor privind micșorarea capitalului social al SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”, dar nu și anularea actelor privind transmiterea bunului litigios în posesia statului/ Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor al Republicii Moldova.

De asemenea, s-a specificat că prin hotărârea din 14 iunie 2005 a Curții de Apel Economice, înscris, la fel, invocat de reclamant în susținerea pretențiilor sale ca probă, s-a dispus anularea contractului de înstrăinare a bunului imobil între SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” și SRL „Bursa de Imobil IVC”, cu repunerea părților în stare inițială, însă, nu s-a făcut referire la înregistrarea dreptului de proprietate pe numele SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”, identificat ulterior cu număr cadastral 0100518.141.02.002 sau asupra dreptului de proprietate publică a statului asupra acestui imobil. Iar, prin hotărârea din 30 iulie 2010 a Judecătorei Economice de Circumscripție, invocată de reclamant, instanța de judecată a indicat că s-a recunoscut dreptul de proprietate după SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” doar asupra cotei-părți de 68, 67 % din imobilul cu număr cadastral 0100518.141.02, dar nu și dreptul de proprietate asupra încăperii izolate cu număr cadastral 0100518.141.02.002.

Concomitent, instanțele inferioare au reținut că prin hotărârea din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin decizia din 06 iulie 2011 a Curții Supreme de Justiție, de asemenea, invocate de reclamant în susținerea argumentelor conform cererii de chemare în judecată, s-a dispus radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate a statului Republica Moldova și dreptul de gestiune a ÎS “Administrația de Stat a Drumurilor”, însă, nu s-a recunoscut dreptul de proprietate asupra bunului imobil cu număr cadastral 0100518.141.02.002 după SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”.

În contextul dat, Colegiul reiterează că instanțele ierarhic inferioare s-au referit la înscrisurile menționate *supra*, examinând pretențiile înaintate sub aspectul temeiniciei, însă, în consecință, acțiunea a fost respinsă doar ca fiind tardivă, concluzii ce nu pot fi incluse concomitent în actele de dispoziție adoptate.

Or, dacă nu există motive temeinic justificate privind omiterea termenului, instanța de judecată refuză admiterea acțiunii ca fiind depusă tardiv și respectiv nu examinează litigiul în fond.

În ceea ce privește aspectul tardivității acțiunii înaintate constatată de instanțele ierarhic inferioare, Colegiul reține că acțiunile de ordinul contenciosului administrativ sunt supuse examinării sub aspectul respectării termenului de adresare în instanța de judecată prin prisma prevederilor art. 17 al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000.

Conform art. 17 alin.(1), (3) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, cererea prin care se solicită anularea unui act administrativ sau recunoașterea dreptului pretins poate fi înaintată în termen de 30 de zile, în cazul în care legea nu dispune altfel. Acest termen curge de la: a) data primirii răspunsului la

cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării refuzului de soluționare a unei cereri prin care se solicită recunoașterea dreptului pretins sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea unei astfel de cereri; c) data comunicării actului administrativ, în cazul în care legea nu prevede procedura prealabilă. Actele administrative cu caracter normativ considerate ilegale pot fi atacate oricând.

La caz, Colegiul reiterează că prin cererea de chemare în judecată înaintată se contestă acte administrative exprimate prin Hotărâri de Guvern, iar la examinarea acesteia urmează a fi delimitat caracterul actelor administrative contestate. Or, în dependență de caracterul acestora normativ sau individual, se calculează și începutul termenului de contestare.

Conform art. 1 alin.(1) al Legii privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale nr. 173 din 06 iulie 1994, Legile, promulgate de Președintele Republicii Moldova, hotărârile Parlamentului, decretele Președintelui Republicii Moldova, hotărârile și dispozițiile Guvernului, actele Curții Constituționale și ale Curții de Conturi, actele normative ale organelor centrale de specialitate ale administrației publice, ale Băncii Naționale a Moldovei și ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare, precum și actele normative de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare la tratatele internaționale, însoțite de textul tratatului în limba de stat, inclusiv textele anexelor și documentelor aferente, rezervele și declarațiile Republicii Moldova la tratat efectuate la momentul semnării, ratificării, acceptării, aprobării sau aderării, actele normative referitoare la suspendarea, denunțarea sau stingerea tratatelor internaționale, ordinul ministrului afacerilor externe și integrării europene prin care se aduce la cunoștința publică data intrării în vigoare, a suspendării sau data stingerii tratatelor internaționale se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, editat de Agenția Informațională de Stat “Moldpres”, în limba de stat cu traducere în limba rusă și în alte limbi, conform legislației. În caz de necesitate, în Monitorul Oficial se publică și alte acte oficiale.

Conform alineatului 5 al aceluiași articol, actele oficiale nominalizate la alin.(1) intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial sau la data indicată în text, cu excepția actelor menționate la art.2. Actele oficiale ce intră în vigoare la data prevăzută în textul actului respectiv se publică în Monitorul Oficial în termen de 10 zile de la data adoptării. Având în vedere specificul pieței financiare nebankare, prevederea privind termenul limită de publicare din prezentul alineat nu se aplică actelor emise de către Comisia Națională a Pieței Financiare.

Tot aici, este de menționat că în condițiile Legii contenciosului administrativ termenul de contestare a actului administrativ începe să curgă de la data comunicării acestuia, iar dacă a fost publicat, de la data publicării.

În contextul dat, Colegiul reliefă că instanțele ierarhic inferioare examinând acțiunea SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” prin prisma respectării termenului de adresare în instanța de judecată, au invocat prevederile art. art. 267 alin. (1), 272 Cod civil, norme de drept ce se referă la acțiunile examinate în procedură contencioasă, or, aceste norme de drept sunt irelevante unui litigiu examinat în ordinea contenciosului administrativ.

În acest sens, Colegiul relevă că la rejudecarea pricinii și la examinarea acțiunii prin prisma respectării termenului de adresare în instanța de judecată de către SA

„Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”, prin depunerea cererii de chemare în judecată la data de 29 noiembrie 2012, instanța de apel urmează să ia în considerare că litigiul dat ține de contenciosul administrativ și respectiv se examinează cu aplicarea prevederilor Legii contenciosului administrativ, dar nu cu aplicarea prevederilor Codului Civil.

Tot aici, este de menționat că instanțele de judecată invocă atât termenul de prescripție reglementat de Legea contenciosului administrativ, cât și de Codul Civil, pe când în condițiile normelor procedurale, instanța de judecată este obligată de a determina norma relevantă și aplicabilă speței, ceea ce la caz nu a fost respectat.

Or, în conformitate cu art. 238 alin. (2) Cod de procedură civilă, completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

În contextul normei de drept enunțate, Colegiul reiterează că determinarea legii aplicabile soluționării pricinii este o prioritate a instanței de judecată.

Colegiul decelează că pentru a respinge cererea privind anularea unui act administrativ ca fiind tardivă, este necesar ca organul emitent să invoce tardivitatea la faza prejudiciară și nu în instanța de judecată.

Astfel, instanța de judecată urmează să verifice dacă conform răspunsului pârâtului și dacă există un astfel de răspuns la cererea prealabilă, a fost invocată tardivitatea solicitării de anulare a actului administrativ sau aceasta a fost invocată doar în instanța de judecată.

Concomitent Colegiul reliefă că din textul recursului declarat, se identifică că recurentul SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” invocă lipsa unui răspuns la cererea prealabilă, or, la materialele pricinii lipsește o confirmare în acest sens care să ateste contrariul.

Tot aici, este de menționat că dacă organul emitent a refuzat examinarea cererii prealabile din motiv că persoana a omis termenul de sesizare cu această cerere, atunci instanța de judecată, la cererea părții, va verifica temeiurile omiterii acestuia și în caz dacă va constată că termenul a fost omis din motive întemeiate, va repune persoana în termen și va examina cauza în fond.

În consecință, Colegiul reiterează că dacă totuși instanța de judecată va stabili că cererea nu este tardivă, urmează a se expune asupra fondului cauzei sub aspectul temeiniciei/netemeiniciei acțiunii cu aprecierea probelor prezentate de reclamant în susținerea pretențiilor conform cererii de chemare în judecată.

La acest capitol, Colegiul precizează că instanța de apel urmează a verifica temeinicia pretențiilor înaintate și prin prisma actelor judecătorești adoptate de instanțele judecătorești în perioada 2010-2011, rezultând din prevederile art. 123 alin.(2) Cod de procedură civilă.

Or, recurentul SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” a invocat în susținerea poziției sale că prin hotărârea din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău menținută prin decizia din 06 iulie 2011 a Curții Supreme de Justiție, adoptate în cauza civilă la acțiunea SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” împotriva Oficiului Cadastral Teritorial Chișinău, ÎS „Cadastru”, intervenient

accesoriu ÎS “Administrația de Stat a Drumurilor” cu privire la contestarea actului administrativ, a fost constatat faptul că bunul imobil în litigiu constituie proprietatea SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” și că prin acțiunile Oficiului Cadastral Teritorial Chișinău de operare a înscrierii dreptului de proprietate după Republica Moldova și a dreptului de gestiune economică după ÎS “Administrația de Stat a Drumurilor” în Registrul bunurilor imobile, a fost încălcat dreptul de proprietate a SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” asupra acestui bun.

La caz, Colegiul consideră relevant și argumentul recurentului precum că actele de dispoziție judecătorești definitive și irevocabile prin care s-ar fi constatat dreptul de proprietate a SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” asupra bunului litigios nu au fost supuse aprecierii prin prisma prevederilor art. 123 alin.(2) Cod de procedură civilă.

Tot aici, este de menționat că instanța de apel constatând justetea concluziei instanței de fond precum că nu s-ar confirma dreptul de proprietate a SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” asupra imobilului în litigiu s-a axat pe faptul că dreptul de proprietate asupra bunului imobil se dobândește din momentul înregistrării în Registrul bunurilor imobile, conform art. 321 alin.(2) Cod civil. Totodată, instanța a aplicat prevederile art. 37¹ alin.(1), (2) al Legii cadastrului bunurilor imobile nr. 1543 din 25 februarie 1998, conform căruia dreptul de proprietate este valabil fără înregistrarea în registrul bunurilor imobile dacă provine din succesiune, accesiune sau vânzare/transmitere silită ori este dobândit prin efectul unui act normativ, prin expropriere sau în temeiul hotărârii judecătorești ori actului executorului judecătoresc. Excepția dată se aplică și dreptului de proprietate confirmat de titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren eliberat la atribuirea gratuită a terenurilor. Pentru opozabilitatea față de terți, dreptul de proprietate dobândit prin modalitățile indicate în alin.(1) urmează a fi înregistrat în registrul bunurilor imobile.

Însă, instanța de apel a eludat de a se expune asupra argumentelor reclamantului conform cărora actele judecătorești prezentate, precum și adeverința de privatizare ar confirma, în opinia sa, că bunul imobil cu număr cadastral 0100518.141.02.002, cu suprafața de 1114, 8 m.p., ce formează etajul III din blocul amplasat în mun.Chișinău, str. Bucuriei, nr.12 A, a revenit la SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” și constituie proprietatea acesteia și face parte din capitalul social al societății din anul 1999, or, reiterarea de către instanța de apel a poziției instanței de fond, nu poate fi reținută ca o apreciere și combatere a argumentelor reclamantului la acest capitol.

Mai mult, instanțele inferioare referindu-se la actele judecătorești invocate de reclamant în susținerea pretențiilor sale, s-au axat doar pe dispozițiile finale a acestora, dar nu au luat în considerare și constatările făcute de instanțele judecătorești în aceste acte de dispoziție.

Or, în conformitate cu art. 123 alin.(2) cod de procedură civilă, faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o pricină civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sunt obligatorii pentru instanța care judecă pricina și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte pricini civile la care participă aceleași persoane.

Colegiul remarcă că instanțele ierarhic inferioare la adoptarea soluției pe caz, urmau a concluziona sub aspectul temeiniciei acțiunii sau sub aspectul tardivității, rezultând din circumstanțele pricinii constatate de instanța de judecată, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța, dar nicidecum să invoce aceste aspecte concomitent în partea motivatoare, ca în consecință acțiunea să fie respinsă pe motiv de tardivitate.

În această ordine de idei, Colegiul reliefă că concluzia instanței de judecată trebuie să fie certă pentru ca justițiabilul să cunoască pentru care motiv i s-a respins cererea de chemare în judecată: pe motivul tardivității sau netemeiniciei, iar faptul expunerii, la caz, în partea motivatoare atât asupra netemeiniciei acțiunii, cât și asupra tardivității acesteia, creează confuzie la efectuarea actului de justiție.

Or, expunerea asupra pricinii sub aspectul netemeiniciei doar prin prisma argumentelor pârâtului, nu duce decât la încălcarea principiului contradictorialității garantat în cadrul unui proces civil.

Astfel, în conformitate cu art. 26 alin.(2), (3) Cod de procedură civilă, contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu pricina dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței. Instanța care judecă pricina își păstrează imparțialitatea și obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale pricinii.

Prin urmare, Colegiul reține că circumstanțele menționate denotă caracterul contradictoriu al deciziei contestate având în vedere faptul că dispozitivul trebuie să constituie reflecția părții motivate a hotărârii judecătorești, neconcordanțele dintre acestea reprezentând o încălcare a art. 6 CEDO sub aspectul dreptului părții la un proces echitabil și respectiv la o hotărâre motivată și coerentă.

În atare circumstanțe, pornind de la faptul că această eroare nu poate fi corectată de instanța de recurs, se impune concluzia anulării deciziei instanței de apel contestate, or, existența dispozițiilor contradictorii în actele de dispoziție este inadmisibilă în condițiile legii.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999, cauza Lebedinschi vs. Republica Moldova din 16 iunie 2015).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să

adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

Motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că cererile lor au fost analizate cu atenție, și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemoțivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

Colegiul precizează că, instanța inferioară avea obligația rezultând din prevederile art. 373 alin.(2) Cod de procedură civilă, de a da un răspuns cert referitor la relevanța unui înscris sau altuia, în condițiile când instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele, relevanța, admisibilitatea, veridicitatea probelor, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii, concluziile sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele, rezultând din prevederile art. 130 alin.(4) Cod de procedură civilă.

În consecință, raportând circumstanțele stabilite la normele de drept procedurale enunțate *supra*, Colegiul conchide că examinarea pricinii în ordine de apel a avut loc în mod arbitrar, incomplet, evaziv și fără o apreciere a argumentelor și probelor invocate inclusiv și de SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs Spania, 1994).

CtEDO, în cauza Suominen vs Finlanda, a reținut că „... o funcție a unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult ca atât, o hotărâre motivată oferă părții posibilitatea să o conteste, precum și posibilitatea de a revedea decizia de către instanța de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public a administrării justiției”.

Totodată, în cauza Van de Hurk vs Olandei, hotărârea din 19 aprilie 1994, și cauza Dulaurans v. Franței, Hotărârea din 21 martie 2000, paragraful 33, CtEDO a statuat că dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă cererile și observațiile părților sunt într-adevăr „auzite”, adică examinate conform normelor de procedură de către tribunalul sesizat. Altfel spus, art. 6 impune „tribunalului” obligația de a proceda la o examinare efectivă a mijloacelor, argumentelor și al elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța”.

CEDO nu își propune să garanteze drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective (cauza Artico vs Italiei, hotărârea din 13 mai 1980, paragraful 33). Astfel, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea luată și de a argumenta respingerea cererii sale, dreptul său la un

proces echitabil fiind lezat. Dreptul de a fi auzit, prin urmare, a fost încălcat, or dreptul în cauză include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse, ceea ce nu a fost îndeplinit de instanța de apel.

În conformitate cu art. 361 alin. (1) Cod de procedură civilă, coparticipanții (coreclamantii, copârâții) și intervenienții care participă în proces din partea apelantului se pot alătura la apel, dacă pretențiile lor coincid cu pretențiile apelantului, prezentînd o cerere scrisă. Pentru cererea de alăturare la apel nu se plătește taxă de stat.

În contextul normei enunțate, Colegiul relevă că la data de 18 ianuarie 2016, SRL „Bursa de Imobil IVC”, prin intermediul lui Igor Pascal, a depus o cerere de alăturare la apelul depus de SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” împotriva hotărârii din 20 iunie 2015 a judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău.

Însă, din textul atât a procesului verbal al ședinței de judecată, cât și din decizia contestată nu se disting careva ipoteze a instanței de apel referitor la cererea de alăturare la apel a SRL „Bursa de Imobil IVC” și respectiv lipsesc careva acte de dispoziții în privința acesteia. Or, prin decizia din 14 iunie 2016, instanța de apel decide respingerea cererii de apel depuse de SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”, însă, nu face careva referi la apelul depus de SRL „Bursa de Imobil IVC” prin alăturare, aspect ce urmează a fi luat în considerare la rejudecare.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea pricinii în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de SA „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”, prin intermediul avocatului Nicolae Leșan și a casa integral decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii civile la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/netemeiniciei acțiunii sau tardivității acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu argumentele părților, circumstanțele pricinii, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

Referitor la cererea de alăturare la recurs depusă de SRL „Bursa de Imobil IVC”, Colegiul menționează că legislația procesual civilă nu prevede o astfel de instituție.

Mai mult, norma de drept procedurală ce prevedea expres alăturarea la recurs și anume art. 401 Cod de procedură civilă, a fost abrogat prin Legea nr.155 din 05 iulie 2012, în vigoare la 30 noiembrie 2012.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto”, prin intermediul avocatului Nicolae Leșan.

Se casează decizia din 14 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „Institutul pentru Proiectări Drumuri Auto” împotriva Guvernului Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor al Republicii Moldova, Întreprinderea de Stat “Administrația de Stat a Drumurilor”, Agenția Relații Funciare și Cadastru a Republicii Moldova, Societatea cu Răspundere Limitată “Bursa de Imobil IVC” și „Halk Support LP” cu privire la recunoașterea ca fiind ilegal refuzul Guvernului Republicii Moldova privind anularea actelor administrative și anume declararea nulă a Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.661 din 05 septembrie 2012 și partea din anexa nr.6 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.351 din 23 martie 2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile” și încasarea cheltuielilor judecată, cu remiterea pricinii la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecători

Valentina Clevadî

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic

Oleg Sternioală